

Till bostadsminister Mehmet Kaplan

Malmö mot Diskriminering (MmD) har under två års tid drivit ett projekt om diskriminering på bostadsmarknaden. MmD har under projektet kunnat se att diskriminering inom bostadsområdet drabbar människor oerhört hårt oavsett om det rör sig om att överhuvudtaget inte få en bostad eller om det rör sig om diskriminering kopplat till den egna bostaden. I över hälften av alla ärenden som MmD fått in under projektet har även barn drabbats av diskrimineringen.

MmD har under projektet upptäckt att det skydd som finns inom nuvarande lagstiftning inte är tillräckligt starkt och att det är många situationer som faller utanför lagen. MmD anser att det borde tillsättas en utredning för hur skyddet för människor som utsätts för bostadsdiskriminering kan stärkas. I arbetet med utredningen bör det särskilt utredas om det är möjligt att genomföra följande lagändringar.

Inför förpliktelser att arbeta förebyggande

I dagens lagstiftning finns det bara ett skydd för när enskilda individer har utsatts för bostadsdiskriminering. Precis som när det kommer till utbildningsområdet och arbetslivet borde det införas bestämmelser som förpliktigar aktörer inom bostadsmarknaden att med aktiva åtgärder arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering.

Ställ krav på kösystem

I dagens lagstiftning finns det inga krav på hur en aktör som förmedlar bostäder ska gå tillväga vid förmedlandet. Om det infördes ett krav på att alla som förmedlar bostäder ska ha öppna och transparenta kösystem där den som söker bostad får möjlighet att veta sin plats i kön skulle risken för att någon utsätts för bostadsdiskriminering minska avsevärt. Eventuellt skulle det kunna finnas möjligheter till undantag för mycket små aktörer som exempelvis hyr ut färre än 10 lägenheter att inte behöva administrera ett kösystem.

Inför skyldigheter att redogöra för hur bostäder förmedlas

Om en utredning landar i att det inte är lämpligt att gå så långt som att ställa krav på kösystem bör utredningen se på om det åtminstone går att ställa krav på att aktörer som förmedlar bostäder ska ha en skyldighet att lämna ut uppgifter om hur bostäder har förmedlats på ett liknande sätt som arbetsgivare har en skyldighet att lämna ut uppgifter om meriter när någon inte har fått en tjänst. En sådan bestämmelse skulle underlätta för personer som misstänker att de har utsatts för diskriminering att kunna ta reda på om så är fallet och i sådana fall även kunna bevisa sin sak.

Tydliggör att hyresvärden har ett ansvar att agera mot grannars trakasserier i bostadsområdet

MmD har fått in flera anmälningar som gäller människor som utsatts för trakasserier från grannar i sitt bostadsområde som de har anmält till sin hyresvärd. MmD:s tolkning av lagen är att det kan vara diskriminering om hyresvärden inte agerar på en anmälan om trakasserier på samma sätt som den agerar emot andra former av störningar från grannar. Flera hyresvärdar som MmD stött på inom projektet har däremot menat att de inte har något ansvar att agera i den här situationen. MmD anser att diskrimineringslagen (2008:567) behöver tydliggöras så att det framgår att hyresvärden har ett ansvar att agera när människor blir trakasserade av sina grannar och trakasserier har en koppling till någon diskrimineringsgrund.

Se över undantaget för bristande tillgänglighet

Förbudet mot bristande tillgänglighet omfattar inte bostad. MmD har fått in anmälningar som visar att det är problematiskt att all bostadsdiskriminering undantas. Exempelvis har MmD fått in en anmälan om att en hiss i en fastighet är ur funktion en mycket stor del av tiden och att fastighetsägaren inte byter ut hissen. I den situationen drabbas de boende som är beroende av hiss för att kunna ta sig in och ut ur sin bostad mycket hårt och det är problematiskt att det inte går att agera mot situationen med stöd av diskrimineringslagen. I en annan situation har en person med hörselnedsättning blivit nekad till att få svar på frågor rörande sitt boende skriftligen istället för via telefon, en situation som också undantas i dagens lagstiftning.

Utred om socio-ekonomisk ställning ska införas som diskrimineringsgrund

MmD har fått in flera anmälningar som rör personer som upplever sig diskriminerade på grund av sin socio-ekonomiska ställning. Det har exempelvis rört sig om en person som upplevt sig diskriminerad på grund av att hyresvärdar inte accepterar ekonomiskt bistånd som inkomst trots att personen har hyresgaranti från kommunen. Det är få hyresvärdar som accepterar ekonomiskt bistånd som inkomst och människor som har bistånd från socialtjänsten har oerhört svårt att få en bostad överhuvudtaget. I svensk diskrimineringslag finns det inget förbud mot diskriminering som sker på grund av personers socio-ekonomiska ställning. Detta är något som finns i många europeiska länder, bland annat Frankrike, och många stora konventioner, bland annat Barnkonventionen (som är under utredning för att bli svensk lag). MmD anser att Sverige borde utreda om socio-ekonomisk ställning kan införas som diskrimineringsgrund och då särskilt beakta den diskriminering som sker på bostadsmarknaden.

Förändra diskrimineringslagen så att den inte strider mot EU-rätten

Så som diskrimineringslagen är formulerad idag krävs det att en enskild individ har blivit diskriminerad för att kunna agera. När det kommer till bostadsområdet kan det vara oerhört svårt att våga anmäla sin hyresvärd för diskriminering och det sker en del diskriminering som drabbar en hel grupp av personer utan att någon enskild vill agera. Under projektet har det exempelvis kommit till MmD:s kännedom att en hyresvärd uttalat att den inte renoverar en fastighet eftersom det bara är "invandrare" som bor i fastigheten. Så som diskrimineringslagen är utformad idag är det inte möjligt att agera emot en sådan diskriminering utan att någon enskild individ som drabbats vill driva ett sådant ärende. Att det inte går att agera mot diskriminering utan att det finns en identifierbar person som anser sig ha blivit diskriminerad strider troligtvis mot EU-domstolens dom i mål C54/07 Firma Feryn och Sverige borde se över en ändring av diskrimineringslagen så att den inte strider mot EU-rätten.

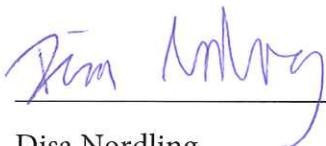
Se över hur skyddet för personer som utsätts på andrahandsmarknaden kan bli starkare

Under rådande bostadsbrist är det många som helt är hänvisade till andrahandsmarknaden för att kunna få en bostad. MmD har under projektet kunnat se att personer som blivit utsatta för oerhört kränkande uttalanden i samband med att de söker bostad på andrahandsmarknaden har väldigt liten möjlighet att få någon form av upprättelse.

Diskrimineringslagen omfattar inte privatpersoner och brottet förolämpning faller i regel inte under allmänt åtal utan enskilda får driva sin fråga i domstol själv. Om det är fråga om upprepade förolämpningar som har samband med någons etniska tillhörighet, sexuella läggning eller religion kan en enskild dock få hjälp av en åklagare att driva sitt ärende. Vid ansökan av bostad är sällan förolämpningarna upprepade och den utsatte har mycket små möjligheter att kunna få hjälp från en åklagare. Det borde tillsättas en utredning om hur skyddet för personer som utsätts för diskriminering på andrahandsmarknaden kan bli starkare.

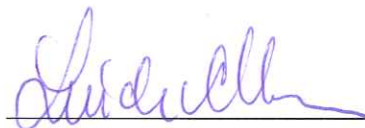
Hur ska regeringen säkerställa att personer som utsätts för diskriminering på bostadsmarknaden kan få juridisk hjälp?

MmD har under sitt projekt mot bostadsdiskriminering fått in totalt 78 anmälningar och har kunnat se att det är många som upplever sig utsatta av den här formen av diskriminering. Trots detta har inte Diskrimineringsombudsmannen drivit ett enda ärende vidare till domstol eller förlikning som kommit in till myndigheten efter juni 2011. MmD undrar hur regeringen på nationell nivå ska säkerställa att personer som utsätts för diskriminering på bostadsmarknaden kan få juridisk hjälp och möjlighet till upprättelse.

Disa Nordling

Projektansvarig jurist Bostadsprojektet

Linda Attin

Ordförande Malmö mot Diskriminering